

Стара задружна кућа Ранковића у Дражевцу

Ranković's family old cooperative house in Draževac

Завод за заштиту споменика културе града Београда
Cultural Heritage Preservation Institute of Belgrade

СЕВЕРОЗАПАДНА ЗАСАДА Р. 1:50

Задружна кућа породице Ранковић налази се у селу Дражевац, у београдској општини Обреновац. Ова кућа је материјални показатељ социјалних, економских и културних прилика које су карактеристичне за Србију друге половине XIX века. Припада типу моравске куће. Као вредан примерак сеоске архитектуре проглашена је за споменик културе.

Село Дражевац припада групи полузбијених насеља са кућама груписаним у центру села и разбијеним према периферији. Грађевински фонд XIX века у Дражевцу заступљен је у релативно малом броју примерака. Највреднија кућа је Стара задружна кућа породице Ранковић, чији су се преци, пореклом из Црне Горе, у Дражевац населили непосредно после Првог српског устанка. Породица Ранковић је једна од старијих породица у селу, а њихова породична задруга је имала 73 члана. Кућу је подигао родоначелник фамилије по имену Ранко, од којег су потекли сви Ранковићи у селу.

Величина куће, површине од преко 150 m², као и развијена просторна организација, сведоче о њеној монументалности.

Изглед пре реконструкције
Appearance before reconstruction

Трем
Porch

Бочни изглед
Lateral appearance

Детаљ трема
Porch detail

„Кућа је правоугаоне основе, димензија 15x16 m, централне диспозиције са четири просторије, три собе и кућом са двоја наспрамних врата и отвореним оцаком. Дубок централни трем затворен је споља лучним аркадама и касније додатом дрвеном оградом. Бондручне је конструкције постављене на дебеле храстове греде на ломљеном камену; зидни испуни су од чатме, кровна конструкција од дрвених рогова и греда, а покривач од ћерамиде. У функционалном смислу кућа припада пуном развојном типу сеоске задружне куће прве половине XIX века. Централна просторија, 'кућа' изузетно пространа, са оцаклијом, служила је за спавање, а велика гостинска

Детаљ кровне стрехе
Detail of roof eaves

соба за празнична окупљања и ноћење гостију. Није имала подрум већ су његову функцију вршиле разне помоћне зграде распоређене наоколо.“¹

Помоћни објекти су с временом нестали тако да некадашња организација првобитног сеоског дворишта није у потпуности позната. Данас је очувана само породична кућа. Ова стара моравска кућа архитектонски је један од најзанимљивијих експоната фонда народног градитељства на подручју Београда. У овој области народног стваралаштва њена највиша стремљења изражава примењени конструктивни систем, организација простора, архитектонска обрада, као и њена величина.

Основни принцип заштите примерака које је подизао непознати народни градитељ јесте чување *in situ* (на свом првобитном месту), зато што овакве куће, поред свог општег историјског, социолошког и етнолошко-архитектонског значаја, представљају експонате који непосредно документују историјски развој одређене области или насеља.

Ова кућа, одређене намене и концепције, представља интегрални део села и непосредно доприноси његовом идентитету. Сведок је економске моћи и стамбене културе житеља села. Током Другог светског рата имала је, такође, одређену улогу у народноослободилачком покрету.

Због немогућности очувања на месту где се кућа првобитно налазила, урађен је пројекат спасавања измештањем на повољнију локацију, у двориште основне школе, у центру села Дражевац. Предвиђено измештање изведено је у две фазе.

Пажљиво је демонтирана – стара храстова грађа, ручно прављена ћерамида, ломљен полуобрађени камен пешчар пренети су на нову локацију, у школско двориште. Потом је склопљена бондручна конструкција. Након тога је кров покривен ћерамидом, озидани су димњаци а зидови облепљени блатом. Овим је изведена прва фаза спасавања објекта.

У наредној фази ревитализације завршено је уређење ентеријера и увођење инсталација. Предвиђено је да се кућа користи за разне делатности везане за школу и културни живот села. На овај начин је старој, напуштеној, задружној кући, продужен век трајања до наших дана.

„Мирне фасаде са наглашеним хоризонталним ритмом прозорских отвора и тремом, бело кречене, и велики кровни испусти-стреје, представљају у ликовном погледу посебна обележја. Минималним изражајним средствима постижу се изванредни пропорцијски односи и достижу високи естетски домети.“² Такође, овакве куће постају квалитетни узор за

нову изградњу у нашим селима.

Стара задружна кућа Ранковића у Дражевцу утврђена је за споменик културе 1987. године.

Напомене:

1. Нада Живковић, *Народно градитељство – споменик културе данас*, Београд, 2007, стр. 106.
2. Исто, стр 106.

Литература:

1. Документација ЗСКГБ – Досије споменика културе.
2. Зоран Јаковљевић, *Спавање Задружне куће у селу Дражевцу*, Гласник Друштва конзерватора Србије, број 19, Београд, 1995.
3. Нада Живковић, *Народно градитељство – споменик културе данас*, Београд, 2007.

RANKOVIĆ'S FAMILY OLD COOPERATIVE HOUSE IN DRAŽEVAC

Обреновац

The cooperative house of family Ranković is situated in the village of Draževac, in the Belgrade municipality of Obrenovac. This house is a material indicator of social, economic and cultural circumstances, that are specific to Serbia of the second half of the 19th century. It belongs to the Morava type house.

As a valuable example of rural architecture, it was proclaimed a cultural monument.

The village of Draževac belongs to the group of semi-dense settlements with houses grouped in center of the village and dispersed towards periphery. The building fund of the 19th century in Draževac is represented in relatively small number of examples. The most valuable house is the Old Cooperative House of family Ranković, whose ancestors, originally from Montenegro, settled Draževac immediately after the First Serbian Uprising. The family Ranković is one of the oldest families in the village, and their

family cooperative had 73 members. The house was built by the founder of the family called Ranko, from whom originated all Ranković in the village.

The size of the house, surface area of over 150m², as well as developed spatial

fence added later. It is bondruk construction placed on the thick oak beams on broken stone, the wall fillings are of čatma, roof construction of wooden rafters and beams, and covering from ćeramida. In functional terms, the house belongs to the full development type of the village cooperative house of the first half of the the 19th century. Central room, very spacious "house", with room with fireplace, was used for sleeping, and a large guest room for holiday gatherings and guests overnights. It did not have the basement, but its function was performed by various adjacent auxiliary buildings".¹

Детаљ прозора Window detail

organization, are indicators of its monumentality.

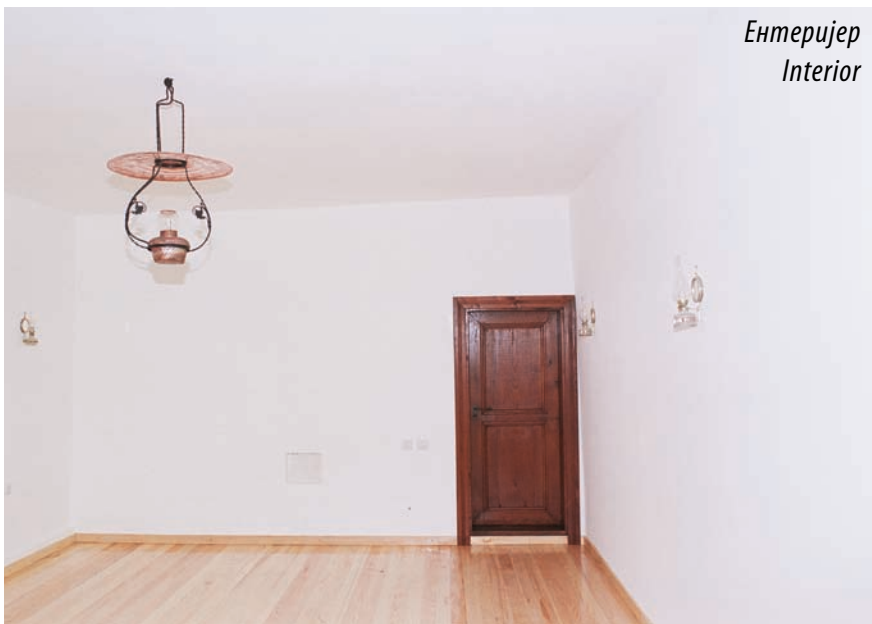
"The house has rectangular base, the dimensions 15x16 m, the central disposition of four rooms, three bedrooms and a house with two opposite doors and open chimney. Deep central porch is closed from the outside by arched arcades and wooden

Auxiliary buildings eventually disappeared, so that the former organization of original village court is not completely known. Nowadays, only family house remained. This old Morava style house, architecturally is one of the most interesting exhibits of the national construction fund in the area of Belgrade. In this area of na-

Димњак после реконструкције
Chimney after reconstruction

Ентеријер
Interior

tional creativity, its highest aspirations are expressed by applied constructive system, organization of space, architectural treatment, and its size, as well.

The basic principle of protection of exhibits, erected by unknown national builder is preservation in situ (in its original place). The reason for this is that such houses apart from its general historical, sociological and ethno – architectural importance, represent exhibits testifying directly to the historical development of certain area or settlement.

This house of specific purpose and concept, represents an integral part of the village and contributes directly to its identity. It is witness to the economic power and housing culture of the village inhabitants. During Second World War had also a certain role regarding People Liberation Movement.

Due to impossibility of its preserving in the area where the house was originally located, the rescue project was realized by its relocation to a better location, in the courtyard of the elementary school in the centre

of the village of Draževac. The anticipated relocation was carried out in two phases.

The old oak construction was carefully dismantled, hand made ceramida, broken semi-processed sandstone were transferred to a new location in the school yard. The bondruk construction was assembled afterwards. After that the roof was covered with ceramida, chimneys were built and walls covered with mud. The first phase of facility rescue was carried out in this way.

Детаљ стрехе пре реконструкције
Eaves detail before reconstruction

In the next phase of renovation, the interior decoration and installation were completed. It was envisaged that the house was used for different activities related to the school and the cultural life of the village. In this way, the life of this old, abandoned cooperative house was extended to our days.

"The calm façade painted in white, with emphasized horizontal rhythm of window openings and the porch, and large roof eaves, represent the special features in terms of fine art. Excellent proportional relations are achieved and high aesthetic ranges are reached by minimal means of expression."². Also, these kinds of houses become high-quality models for new construction in our villages.

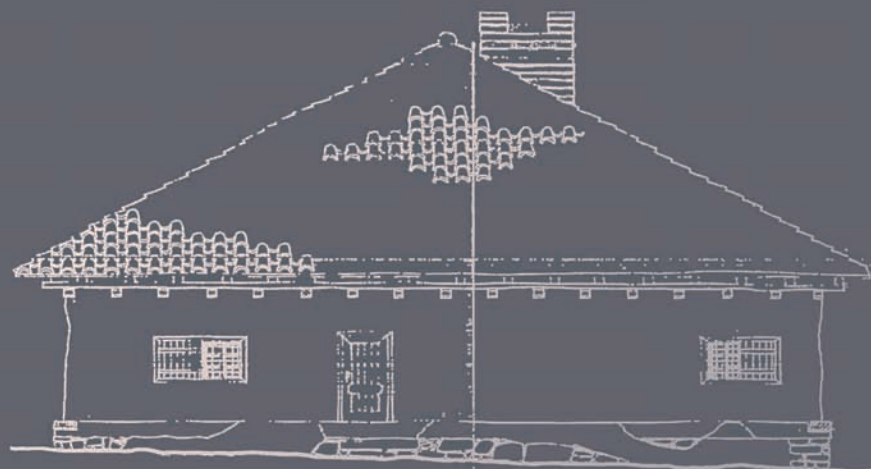
The old cooperative house of family Ranković in Draževac in 1987 was proclaimed a cultural monument.

Notes:

1. Nada Živković, *National Construction – Cultural Monument Today*, Belgrade, 2007, page 106
2. same, page 106

Bibliography:

1. Documentation Cultural Heritage Preservation Institute of Belgrade– Record of Cultural Monuments
2. Zoran Jakovljević, *Rescue of Cooperative House in the Village of Draževac*, Gazette of Society of Conservators of Serbia number 19, Belgrade 1995.
3. Nada Živković, *National Construction – Cultural Monument Today*, Belgrade, 2007

ОБЪЕКТОВИЯ БАСАДЪ Р. 1950

Стара задужна кућа Ранковића у Дражевцу

Издавач:	Завод за заштиту споменика културе града Београда
За издавача:	мр Милица Грозданић, директор
Аутор текста:	Ана Сибиновић
Идејни концепт:	Лидија Котур
Лектура:	Татјана Тодоровић
Превод на енглески језик:	Јелена Топаловић-Китановић
Графички дизајн:	Александра Ристановић, Лука Прокић
Фотографија:	Снежана Неговановић Фотодокументација Завода за заштиту споменика културе града Београда
Тираж:	1000 примерака
Штампа:	ЈП "Службени гласник", Београд

Београд 2009.
Завод за заштиту споменика културе града Београда

Издање је омогућио Град Београд,
Градска управа, Секретаријат за културу

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

728.6(497.11)(036)

СИБИНОВИЋ, Ана, 1976-
Стара задужна кућа Ранковића у Дражевцу =
Rankovic's Family Old Cooperative House in
Draževac / [аутор текста Ана Сибиновић ;
превод на енглески језик Јелена
Топаловић-Китановић ; фотографија Снежана
Неговановић]. - Београд : Завод за заштиту
споменика културе града Београда = Cultural
Heritage Preservation Institute of Belgrade,
2010 (Београд : Службени гласник). - 8 стр.
: илустр. ; 21 cm

Кор. насл. - Упоредо срп. текст и енгл.
превод. - Податак о ауторки преузет из
колофона. - Тираж 1.000. - Напомене: стр. 4.
- Библиографија: стр. 4.

ISBN 978-86-81157-43-5

а) Дражевац - Стара задужна кућа Ранковића
- Водичи
COBISS.SR-ID 175334668